

УДК 338.48-6:641/642

Орислава Графська

*д-р екон. наук, доцентка кафедри
готельно-ресторанного бізнесу*

Андрій Сиванич

*аспірант кафедри туризму,
Львівський державний університет
фізичної культури
імені Івана Боберського*

ГАСТРОНОМІЧНИЙ ТУРИЗМ В УКРАЇНІ: ПОТЕНЦІАЛ ДЛЯ РОЗВИТКУ

У сучасному світі дедалі менше часу люди витрачають на приготування їжі, натомість вивільняють його для занять більш продуктивною діяльністю. Тож харчуватися не вдома стало звичною справою для багатьох. Харчування ще є складником такого поняття, як відпочинок. Розвиток туризму також вплинув на розширення діяльності харчової галузі. Адже, як відомо, 30% витрат під час подорожі припадає на харчування. Ці чинники зумовили виникнення такого поняття, як «гастрономічний туризм» [1].

Гастрономічний туризм – це подорож по країнах і континентах для знайомства з особливостями місцевої кухні, кулінарними традиціями, щоб скуштувати унікальні для приїжджої людини страви або продукти.

Щороку по всьому світу з'являються нові гастрономічні тури, які залучають дедалі більшу кількість відпочивальників. Тож туристичні фірми пропонують клієнтам зануритися в ефективно організовані подорожі з цікавими варіантами та насиченою програмою:

- відвідування національних ресторанів, дегустація оригінальних страв та напоїв;
- участь у гастрономічних фестивалях, а також у приготуванні національних страв;
- знайомство з історією та рецептурою національної кулінарії;

- відвідування спеціалізованих майстер-класів, виставок, курсів, вивчення технології приготування певних харчових продуктів та страв із цих продуктів;
- участь у національних святах та обрядах, пов'язаних із гастрономією;
- відвідування дегустаційних залів, дегустація продуктів: вина, сирів, меду, наливки, приготованих за традиційними рецептами;
- апробація оригінальних технологій харчування для лікування та оздоровлення тощо [2].

Кожен регіон світу має свої цікаві кулінарні особливості, специфічні продукти, характерні лише для цієї місцевості, кліматичні умови, традиції приготування та споживання їжі і напоїв, що створює кулінарне різноманіття у світі. Гастротуризм є елементом будь-якої подорожі. Упродовж останніх років він набуває неабиякої популярності, і на це є об'єктивні причини.

В основі гастрономічного туризму лежить ідея знайомства туристів з національною кухнею певної країни, яку відвідує турист; гастрономічний туризм не залежить від сезону, пори року. Адже певні продукти та страви для конкретного регіону є доступними впродовж року або ж для кожного сезону можна дібрати відповідний гастрономічний тур; просування місцевих виробників продовольчих товарів є важливою частиною будь-якого туру; такий вид туризму є підвидом пізнавального туризму і, на відміну від інших підвидів пізнавального туризму, він, окрім зору і слуху, впливає також на такі відчуття, як смак і запах; гастрономічні тури не бувають «гарячими» і не пов'язані з поняттям «найнижча ціна» [3].

Україна має величезний потенціал для розвитку сфери туризму – міста і села, природні ландшафти, їхні унікальні історичні та національно-культурні особливості можуть привабити не тільки туристів з інших регіонів, а й з інших країн. А гастротуризм у цьому аспекті слід трактувати як необхідну умову та об'єктивну реальність стратегічного розвитку всіх видів туризму. Конкурентною перевагою українського гастротуризму для іноземців є доступна ціна на продукти харчування, солодощі, алкогольні напої, крафтові продукти, що забезпечує більшу кількість туристів і зростання доходів туристичної сфери.

Природа в Україні – найрізноманітніша, що дає змогу розвивати різні види сільського господарства та харчової промисловості.

Окрім історичних та культурних аспектів, цьому сприяють природно-географічні чинники, зокрема клімат, типи ґрунтів, рельєф, водні та лісові ресурси.

Сприятливими чинниками розвитку гастротуризму можна вважати такі:

- різноманітні кліматичні зони та їхня спеціалізація на виробництві специфічних продуктів;
- багата історико-культурна спадщина для відродження стародавніх рецептів та способів приготування вишуканих страв;
- унікальні кулінарні традиції та звичаї в регіональному аспекті;
- наявність туристичних атракцій та рекреаційних ресурсів;
- багатонаціональний склад населення країни з відповідними кулінарними традиціями;
- розвиток сфери виробництва і переробки сільськогосподарської продукції [5].

Про те, що гастрономічний туризм в Україні починає активно розвиватися, стверджують багато національних науковців. Вони зазначають, що туристичні потоки зростають у тих регіонах, де сконцентровані інтерактивні туристичні послуги, в основі яких лежать звичаї та традиції – фестивалі, народні свята тощо. Гастрономічні події стають чинниками підвищення інтересу до гастрономічного туризму. Одним із найкращих з погляду організаційних заходів знайомства з гастротуризмом є фестивалі. Щорічно в Україні організують велику кількість заходів, спрямованих на вшанування традицій, – гастрономічних фестивалів. Вони відбуваються в різних куточках країни, надаючи туристові змогу з головою зануритися в атмосферу місця, скуштувавши традиційні страви. Цьогоріч на заваді таким заходам стала війна.

Український гастротуризм – порівняно молодий вид дозвілля, але він має все необхідне для свого поступового розвитку. Кожен туристичний регіон України сьогодні прагне знайти місцеву гастрономічну особливість і продемонструвати свою неповторність, тому важливо додати гастротуризм до регіональних програм розвитку туристичної сфери. Головною рушійною силою у розвитку гастротуризму стають тематичні фестивалі локальної їжі і місцевих страв.

Вересень – найбільш багатий на такі події, далі йдуть червень, жовтень та серпень. Таким чином, найбільша активність спостерігається влітку та восени.

Гастрономічні фестивалі та свята в Україні присвячують різноманітним стравам: борщу, дерунам, галушкам, голубцям; напоям – вину, горілці, пиву; ягодам та овочам: черешні, полуниці, помідорам, огіркам, кавунам; меду, солодошам тощо.

З досвіду бачимо, що більшість гастрономічних подій відбуваються на території Західної України, а саме – у Закарпатській та Львівській областях, далі йде м. Київ.

В Україні серед ресторанів національної кухні найпопулярнішою є українська кухня – 36,8%, на другому місці – французька, що охоплює 21%; італійська, кавказька та японська кухні мають по 7,9%, решта 18,5% – інші національні кухні [4].

Гастрономічний туризм можна умовно класифікувати за видами:

- екскурсійні гастротури;
- майстер-класи з приготування національних страв;
- пивні тури;
- відвідування крафтових виробництв;
- гастрономічні фестивалі;
- винні тури з дегустацією [6].

Упродовж останніх декількох років гастрономічний туризм активно розвивається як повноцінний туристичний напрямок. Він є невід'ємною частиною системи гостинності в усьому світі: подорожуючи за кордон, туристи автоматично стають споживачами. Залучення до чужої культури вимагає чималих зусиль – вивчення мови і політичного устрою, а відмінною рисою гастрономічного туризму є його відкритість та доступність для особистого сприйняття навіть під час короткотривалої подорожі в країну. Гастротуризм сприяє популяризації нематеріальної культурної спадщини.

Україна має високий потенціал розвитку гастрономічного туризму, адже загальновідомою є не тільки культурно-історична спадщина, але й українська кухня. На українській території представлено велике розмаїття національних страв і продуктів, цікавих усім туристам, котрі прагнуть отримати нові враження та ближче познайомитися з країною. Тож Україна має всі шанси стати провідною країною гастротуризму. Вибираючи відпочинок, туристи звертають увагу на такий важливий чинник, як харчування, і в цьому плані гастрономічне різноманіття є конкурентною перевагою України.

Наразі інфраструктура гастротуризму в Україні потребує розширення, тобто необхідно збільшувати кількість національних пекарень, кафе та ресторанів, доречним буде створення гастрономічних музеїв та дегустаційних залів. Такі фундаментальні кроки в розвитку гастрономічного туризму можливі завдяки підтримці з боку держави, створенню сприятливого інвестиційного клімату та залученню іноземних інвесторів.

Отже, гастрономічний туризм є важливим складником сталого розвитку туристичної сфери України, що здатен генерувати істотні економічні і соціальні блага для учасників туристичного ринку.

Ключові слова: гастрономічний туризм, потенціал, Україна.

Список використаних джерел

1. Ковешніков В. С. Винний та гастрономічний туризм: важливий потенціал розвитку економіки / Ковешніков В. С., Гармаш В. В. // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – № 4. – С. 32–37.
2. Басюк Д. І. Інноваційний розвиток гастрономічного туризму в Україні / Басюк Д. І. // Наукові праці НУХТ. – 2012. – № 45. – С. 128–132.
3. Корнілова В. В. Сучасні тенденції розвитку гастрономічного туризму / Корнілова В. В., Корнілова Н. В. // Ефективна економіка. – 2018. – № 2. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6112>.
4. Глушко В. О. Гастрономічний туризм як окремий вид в туризмі: поняття, сутність, класифікація / Глушко В. О. // Торгівля і ринок України. – 2016. – Вип. 39–40. – С. 166–175.
5. Basiuk D. I. «Innovative development of gastronomic tourism in Ukraine» / Basiuk D. I. // Naukovi pratsi NUKhT. – 2012. – vol.45. – p. 128–132.
6. Фесенко Г. О. Гастротуризм як актуальний тренд сучасного розвитку сфери туризму в Україні. – URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/202.pdf.